

Metanoia

(Tamás hite) Már egy hét is eltelt azóta, hogy utoljára festett, pedig a szomszéd faluban élő káplánnak megígérte: őszre befejezi a képet. „Ha behunyom a szemem, látom magam előtt a jelenetet, ahogyan Tamás apostol Jézus Krisztus sebébe teszi ujjait, és a kételkedése tovaszáll hitéből”, magyarázta a káplánnak nem is egyszer, de valójában önmagát győzködtte, bátorította, hogy végre-valahára elkezdje a régóta tervezett munkát. A papnak tetszett az ötlet. Arra biztatta a nyugdíjas férfit, bátran fesse meg ifjúkori önmagát Tamásként, ha úgy látja jónak. Pénzt nem kért a munkájáért, ezt a képet lelkesedésből szeretne volna elkészíteni őszre, amikor a templom felszentelésének tizedik évfordulóját ünneplik. Kezdetben nagy lendülettel látott neki a két főalak ábrázolásához, ám az azt követő délelőtt, hogy Tamás apostolt saját képmására megfestette, úgy állt a vászon előtt, mintha karjai megbénultak volna. „Képtelen vagyok folytatni, mert azzal elismerném saját kételkedésemet és hitelenségemet. Aki ránéz majd, felismeri, hogy ez a kép száználmas önvallomás, semmi több.”

Letette az asztalra a palettát az ecsetekkel együtt, és töltött magának egy pohár pálinkát, majd elfoglalta kedvenc helyét a kertre néző ablakkal szemben. Mialatt az ócska fotelben tűnődött, érvek egész sorát gyűjtötte össze azért, hogy lebeszélje magát a munkáról. „Nem vagyok méltó rá, hogy ezt a témát megfessesem... Fáj a csuklóm meg a derekam, az orvos is megmondta, hogy ne erőltessem magam, inkább pihennem kéne. Különben sem éri meg, túl nagy munka ez ingyen... Az atya persze csalódnai fog bennem, de majd kitalálok valami elfogadható magyarázatot...” Felállt a karosszékéből, odament az asztalhoz a szemüvegéért, és addig vagdosta a földhöz, míg ki nem törött belőle a két bifokális lencse. Utána elégedetten üldögélt, kezében a pálinkásüveggel és a stampedlis pohárkával.

Szorgalmasan töltögetett magának egészen addig, míg el nem bóbiskolt.

Arra ébredt, hogy ugat a kutya a kertben, hunyorogva tekintett ki az ablakon. Erősen sütött a szemébe a nap, csak annyit látott, hogy két jókorára nőtt alak áll a kertkapunál. Nagy fekete gépkocsival érkeztek, a típusát nem tudta megállapítani, kicsit távolabb parkolt az utca túlsó oldalán.

– Kit keresnek? – kiáltott nekik az ablakból.

– Özvegy Tamás Gábort – mondta az egyik.

– Én vagyok. Mit akarnak?

– A megyei szociális osztályról jövünk – felelt a másik. – Engedjen már be, fontos ügyben járunk el!

Tamás megvonta a vállát, még érezte fejében a hátradobott pálinkákat, talán ezért is viselkedett a szokottnál elővigyázatlanabban. Megkötötte az öreg pulit, ajtót nyitott a két jól öltözött idegennek, és betessékelte őket, a konyhában ültek le.

– Az eltartási szerződés ügyében jöttünk – kezdte az egyik, felváltva beszéltek. – Új szociális otthon nyílik a megyében, most mérjük fel az igényeket. A bácsi is jogosult rá. Nem kerül semmibe, csak a házat kell leadni, és máris költözhet. Hoztunk szóróanyagot is.

A festő hol az egyikre, hol a másikra nézett, s míg a férfiak szóval tartották, az is felmerült benne, „hogyan szabadulhatna meg ettől a két alaktól”.

– Nem kell sokáig töprengeni, bácsi. Már nagyon sokan előjegyezték magukat – folytatták mondókájukat felváltva, ahogy eddig is tették. – Nemsokára már csak a várólistán marad hely. Ha most aláírja a szerződést, az a tuti, még kap kétszázezer forintot is a költözés költségeire.

Az egyik elővett egy köteg bankjegyet, és megmutatta Tamásnak. A festőnek mentőötleme támadt:

– Sajnálom, hogy nem olvashatom el a szerződést, mert épp az imént törtem el a szemüvegemet.

Gyűrött, rövid ujjú, kockás ingének zsebéből előhúzta, hogy megmutassa. Arra kérte őket, hagyják nála a papírokat, majd ha visszajött az optikustól, elolvassa. Ez nem tetszett a két férfinak.

– Az nem jó nekünk – mondta ugyanaz, aki az imént a pénzt mutogatta. – Inkább visszajövünk valamikor, néhány nap múlva.

Azután faképnél hagyták az idős embert, akinek már gyöngyözött a homloka. Addigra belátta, hogy a pálinka túl könnyelművé tette. Mikor a két férfi elhajtott gépkocsijával, nagyot sóhajtott. Most kezdett félni csak igazán, mert eszébe jutott, mennyire kiszolgáltatott helyzetben van. „Mit csináljak, ha visszajönnek... Akár kényyszeríthetnének is, hogy írjam alá... Ezek nem a megvétől jöttek... A házam kell nekik.” Hogy nyomasztó gondolataitól szabaduljon, odaállt a vászon elé, és határozott vonásokkal folytatta a képet. Még aznap délután befejezte Jézus Krisztus alakját, három nappal később pedig a kép teljesen elkészült. Következő reggel elindult vele a káplánhoz, hogy megmutassa. A papot nem találta otthon. A házvezetónőtől tudta meg, hogy egy férfihez ment látogatóba a kórházba. Az asszony megkínálta teával, és mivel örült, hogy van kinek elmondania új pletykáit, rögtön elmesélte, mi történt tegnap kora este. A rendőrök elfogtak két férfit, akik már hetek óta rettegésben tartották a környéken élő idős embereket, különböző ígérekkel vagy zsarolással pénzt csaltak ki tőlük, de akadt olyan is, akit majdnem otthontalanná tettek.

(Szabadfogás) Az utcáról behallatszott a ház előtt elhúzó gépkocsik kétségbeesett fékcsikorgása, túl későn vették észre az úttesten keletkezett mély nyílást. Novemberben korán sötétedik. Már csak az ő asztaluknál égett az olvasólámpa a dohzagú szobában, ahol a fiú Lacival, a könyvtárossal beszélgetett. Körülöttük mindenütt könyvek, a polcokon, az asztalokon, a földön.

– Ne hidd, hogy én változtattam meg az életedet! – mondta Laci. – Te döntöttél a saját sorsodról!

– Na de, Laci, ha nem segítesz, még az sem kizárt, hogy előzetes letartóztatásban csücsülnek...

– Felesleges ezen rágódni – szakította félbe Laci, kicsit összeszorította fogsorát beszéd közben.

Mindig úgy tartotta a fejét, hogy csak az egyik fülét lehessen látni, azt, amelyik normális, így nem tűnt nevetségesnek. Mielőtt folytatni tudta volna mondanivalóját, megszólalt a kinti telefon, kirúgta maga alól a széket, s szaladt ki a szobából.

Köszönt valakinek. A fiú majdnem egy órája volt ott, de képtelenség volt Lacival beszélgetni. Egy normális mondatot nem tudtak befejezni. Állandóan jött valaki, vagy telefonáltak.

Laci letette a kagylót, épp csak az orrát dugta be, úgy mondta.

– Te maradj itt még egy kicsit, fel kell mennem a titkárságra! Mindjárt jövök vissza! Nyiss ajtót, ha valaki jön! Tudod, hogyan kell, ismered a járását!

Becsapta az ajtót maga után. Magára hagyta a fiút a könyvekkel. Lehet, hogy a fiú nem tett volna így Laci helyében. Vagy a könyvtáros jobban ismerte volna a fiút, mint a fiú saját magát?

Miután az apja is meghalt, a testvére családja fogadta be a fiút. Elvileg tanuló volt még. Elég jól tudott kártyázni, viccet mesélni és hazudni. Ez sokáig kitöltötte minden szabad idejét. Ha pénz kellett, kért kölcsön. Eleinte a könyvtárba is csak emiatt járogatott be. Minden százast megköszönt, holott tudta, talán sohasem adja meg. Lacitól szégyellt kérni, tudta, hogy neki sincs, csak a kollégájától, Balázstól, aki kicsit idősebb volt nála. Most végezte el az egyetemet, orvos szülei támogatták. Széplélek, mindig elnézte, ha a fiú átmenetileg adósa maradt.

Balázs néha bemutatta másoknak is, gitározott egy zenekarban, így sok embert ismert, kész aranybánya volt ez a fiúnak. Balázs egyszer nagyon megharagudott, mert a fiú a koncertjükre úgy lógott be, hogy azt hazudta, ő a gitáros, Balázst pedig alig, csak hosszas magyarázkodás árán akarták beengedni. Mire tisztázta magát, a fiú már a piától kiütve feküdt a padlón. Balázs a könyvtárosnak is panaszkodott a fiúra.

– Miért csináltad? – vont a felelősségre Laci, amikor legközelebb találkoztak.

A fiú lelkiismeret-furdalás nélkül felelte.

– Kártyázni akartam, csak nem volt kivel.

– Azt hittem, dolgozol...

– Nem találom munkát.

A könyvtáros a fiú szemébe nézett, látta, hogy hazudik. A piaristáknál tanult, évekig birkózott a „Dózsában”, könnyedén lecsaphatta volna. Laci alacsony, zömök, nagyon keménykötésű férfi volt. A fiú néha nem is értette, miért nem zavarja már el egyszer és mindenkorra.

– Mit akarsz csinálni?

Erre a fiú őszintén tudott válaszolni.

– Tetszettek azok a könyvek... Tudod, a múltkor adtál kölcsön néhányat...

– Igen, emlékszem. Na és?

– Az írással szívesen megpróbálnék. Míg apám élt, szerettem volna írni neki a nagyapámról, aki eltűnt a fronton.

– A jövő héten bejössz, és nekifogsz!

Megírta. Laci beajánlotta néhány helyre, könyvtárosként sok szerkesztőt, írókat ismert, de sehol sem kellett a fiú novellája. Az egyik napilap szerkesztőségében elbeszélgettek vele, és biztatták, próbáljon szerencsét a sportrovtnál, ott mindig szükség van új fiatalokra. Átküldték a szomszéd szobába, „a sportosokhoz”, ahol a kutyája sem volt kíváncsi rá.

Akkor érkezett a megdöbbenő hír: egy nagy reménységnek tartott súlyemelőt jogerősen próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre ítélték, különösen nagy kárt okozó csalás büntette miatt.

A fiú az esélytelenek magabiztosságával ajánlotta fel, megkeresi a sportolót, és beszélni fog vele. Adtak egy telefonszámot, amelyen este hétig visszahívhatja a rovatot, ha sikerrel jár. Nyilván kiröhögtek, amikor becsukta maga mögött az ajtót. Úgyse jön vissza többé, gondolták.

Nem is sejtették, hogy Siklós Bercivel ismerték egymást. Ugyanabba a középiskolába jártak a Ferencvárosban. A fiú rohant az edzőterembe, ahol Berci a délutánjait erősítéssel töltötte. Szerencséje volt, még elérte őt. Berci idősebb volt nála. Annak idején sokszor legyőzte a fiút, bokszban, birkózásban, súlyemelésben – lényegében mindenben.

Még csak nem is furcsállotta, hogy éppen a fiú írja meg élete drámai eseményét. Berci valami örökségből szert tett némi készpénzre. Szerette volna befektetni valamilyen jól jövedelmező üzletbe. Uzsorakamatra adott kölcsönt, a pénzt nem fizették vissza, viszont kapott egy lakást, melyet a tulajdonos tudta nélkül akartak átíratni

a nevére. Az adósnak nyoma veszett, az ügyvéd mosta kezeit, a tulajdonos őt perelte be. Röhögött a markába a lakásmaffia.

Berci történetét leközlötték, a cikk alatt fekete betűkkel kinyomtatták a fiú teljes nevét. Másnap tíz példányt vett a lapból. Azóta dolgozott a szerkesztőségnek. Sokat olvasott, keveset kártyázott.

Lacit hiába faggatta arról, hogy miért karolta fel. Mindig kitért az ilyen beszélgetések elől. Mindenki úgy tartotta róla, hogy kiegyensúlyozott ember, hívő, rendszeresen jógázik is. Mások úgy mondanák, „békében él az Istennel.” Lelkiismeret, becsület, alázat. A fiú tudta jól, hogy Laci tisztában volt e szavak eredeti jelentésével. Neki soha többé nem hazudott.

– Miről kell írnod legközelebb? – kérdezte a könyvtáros a fiútól, mikor újra együtt voltak.

– Megyek a birkózók közé.

– Jó lesz, ha kerülöd a szabadfogásúakat, azok kiszámíthatatlan fickók, én is az voltam.

– Mi az, hogy szabadfogású? – a fiú szándékosan tett úgy, mint akinek fogalma sincs semmiről.

– Ezért a kérdésért nem vagyok túl büszke rád. Na, akkor most jól figyelj rám!

Laci felpattant a helyéről, megragadta, talpra állította a fiút, és máris rögtönzött bemutatót tartott. Bezzeg most senki sem telefonált vagy csöngetett.

(Belső csend) Tíz darab ezres. Hónapok óta először tudott ennyit félretenni kettőjük nyugdíjából, a többi elment a számlákra, a közös költségre, némi kosztra. Az igazság az, hogy az utóbbi hetekben már enni is alig tudott. Egyszerűen képtelen volt lenyelni akár egy szelet vajas kenyert is, mert minduntalan a férjét látta maga előtt. Ahogy behunyt szemmel vagy üres tekintettel a zöldre festett falat bámulva, mindkét térdét a hasa alá húzva fekszik kórházi ágyán.

Minden nap meglátogatta. Ha maradt pénze, vásárolt valami levesnek- vagy főzeléknekvalót a piacon, otthon elkészítette, és délután bevitte a férjének. Olyankor szótlanul figyelte, hogyan kanalazza lassan az ételhordóból a kosztot, majd szépen lassan visszafektette az ágyra. Szót már alig váltottak, mert abból majdnem mindig veszekedés lett, és a múltkor már a nővér is rájuk szólt emiatt.

Érezte, hogy gyorsabban ver a szíve, mialatt felfelé siet a lépcsőn a kettes számú belgyógyászati osztályra.

A nővérrel már a folyosón találkozott. Infúziós palackokkal volt tele mindkét keze. Az idős asszony menet közben csúsztotta fehér köpenyének zsebébe a bankjegyeket, amit a nővér széles mosollyal nyugtázott, és máris száguldott tovább, mert aznap három ember munkáját látta el egyedül.

Annyit azért még feltétlenül közölni akart az idős asszonnyal: „Jó, hogy megérkezett, Éva néni. Hozzám nem szól egész nap, ilyen még nem is volt.”

Az idős asszony óvatosan nyitott be a kórterembe, némelyik beteg ágya fölött neonfény vibrált, a férje az egyik sötét sarokban feküdt. Fájós lábaival odacsoszogott az ágy mellé, és leült a kisszékre. Egy ideig nézte a mozdulatlan testet, majd megszólalt:

„Én vagyok itt...” A férje tovább feküdt szótlanul, ahogy máskor. „Ne haragudj, hogy üres kézzel jöttem... Tudod, ma fizetős nap van... Nemsokára megjön a nyugdíj, addig csak kibírjuk valahogy... Meleget én sem ettem tegnapelőtt óta, amikor Marika, a szomszédasszony meghívott magukhoz vacsorára... Rántott hús volt, sült krumplival... Szívesen küldött volna neked, de én mondtam, hogy nem tudod megenni... A fogaid miatt... Viszont megadta István atya telefonszámát... Én már beszéltem vele, azt mondta, bármikor hívhatjuk, ha szükség van rá, eljön... De neked is akarnod kell... Én tudom, hogy te akarnád, csak a múltad miatt dacból ellenállsz..., mint amikor a téeszben agitáltak, de legvégül arra is igent mondtál.... Ugye emlékszel? Abban az évben lettem a jegyessed. Figyelsz rám, Oszkár? Hallasz engem? Akkor megyek telefonálni, jó?”

Az idős asszony a kórház folyosóján zokogva várta István atyát. A nővér próbálta vigasztalni, de nem sok sikerrel. A halk szavú római katolikus pap bemutatkozott a nővérnek.

„Ne haragudjon, hogy idekérettem”, kezdte az idős asszony. „Az én hibámból történt... Mikor megmondtam neki, hogy telefonáltam, kizavart a kórteremből... Én tudom, hogy a férjem lelke mélyén vágyik rá... Csak a büszkesége nem engedi... Mindig a múltjára hivatkozik, arra a kurva pártra..., már bocsánat.”

A pap nem vette zokon, az idős asszony minden szavát figyelmesen hallgatta. Megkérdezte a férj nevét, majd bement a kórterembe. Addig a nővér leült az idegileg teljesen kimerült idős asszony mellé a narancssárga műanyag székre.

Beszélt hozzá, hátha sikerül megnyugtathatnia. Közben szemügyre vette. A kora hetven év körül lehetett, betegesen sovány volt, kézfejjén kitüremkedtek a kék erek, táskás szeme köré mély árkokat vésett a kialvatlanság.

István atya nem maradt sokáig a kórteremben. Higgadtságát megőrizve közölte az asszonnyal, hogy a férjét nem érdekli a betegek kenetének szentsége. Hallani sem akar se gyónásról, se áldozásról.

Az idős asszonyt újabb sírógörccs ragadta magával.

„Maga is római katolikus, ugye?”, kérdezte a pap, mire az idős asszony bólintott, válaszolni nem tudott, mert annyira rázta a zokogás.

Akkor a pap a nővérhez fordult: „Hol beszélhetek ezzel az asszonnyal nyugodtan?”

A nővér elbizonytalanodott.

„Nem tudom, hogy az ügyeletes orvos mit fog szólni hozzá, de az én szobámba bemehetnek egy kis időre. Ott van a folyosó végén. Jöjjenek velem, beengedem magukat. Míg kiosztom a vacsorát, maradhatnak, de utána adminisztrálnom kell.”

A pap bólintott. Ez egyszerűbb volt, mint hosszas magyarázkodásba kezdeni a hit erejéről, Jézus Krisztus megváltó kereszthaláláról vagy általában véve a szeretet misztériumáról, ráadásul éppen hamvazószerda után néhány nappal.

István atya úgy látta, hogy az idős asszonynak szüksége van a szentség felvételére, ezért keresett egy nyugodt helyet. Miután végeztek, megköszönte a segítséget a nővérnek, aki egy konzervekkel, zsömlékkal és tányérokkal teli koscsival közlekedett egyik kórteremtől a másikig.

Az idős asszony egyedül indult el hazafelé. Nem messze a kórháztól, a kihalt játszótéren keresztülhaladva, lépteit egyszer csak lelassította, majd leült az egyik padra. Úgy érezte, ha megpihen, úgy könnyebben átadhatja magát a benső csendnek, amelyre nagyon áhítozott. A nyugalom szétáradt benne, lelkének mély ráncai kisimultak, a hirtelen rátört álom fájdalom nélkül emelte át a nemlétbe.